EXTRA NUMMER
VAN HET
Samarangsch Advertentie-blad,
van DINGSDAG 12 MAART 1861.

LANDMAIL BERIGTEN,
loopende tot 25 Januarij 1861.

POLITIEK OVERZIGT.

Iedere politieke strijd zwijgt voor een oogenblik, bij de ontzettende ramp, welke velen onzer landgenooten getroffen heeft. Men neemt thans hier te lande slechts één geest, één pogen, één streven waar, die der liefdadigheid, welke de noodlijdenden door den watersnood onbekrompen te hulp snelt; slechts ééne bede wordt vernomen, dat de hemel ons voor nieuwe onheilen beware.

Hieronder zal men het verhaal lezen van de verwoestingen, die water en ijs bij de bewoners onzer rivier-oevers hebben aangerigt. Het hart krimpt in een bij de berigten der onheilen, welke men dagelijks ontvangt. Mogten wij bij het los gaan der rivieren, géene nieuwe rampen te boekstaven hebben.

Het reces der kamer duurt voort. Tot minister van kolonien is door Zijne Majesteit de heer *P. Cornets van Kraaijenburg* benoemd. De liberale denkwijze van dien minister is bekend. Het *Handelsblad* heft dientengevolge een triumfzang aan, terwijl de *Arnhemsche Courant* den nieuwen minister met scherpe satire te gemoet treedt. Wij voor ons meenen te moeten afwachten, wat de minister verrigten zal, alvorens ons te verheugen of te bedroeven. Zeker verwondert het ons, gelijk velen, dat hij naast den heer *van Hall* zitting heeft genomen. Meer meenen wij er voor het oogenblik niet van te moeten zeggen.

Intusschen heeft ook de heer *van Zuijlen*, minister van buitenlandsche zaken zijn ontslag genomen. Men zegt dat naar zijn gevoelen, het votum der kamer, ten gevolge waarvan de heer *Rochussen* zijn ontslag vroeg, zulk eene gewigtige politieke beteekenis had, dat het geheele kabinet behoorde af te treden. Hij is vervangen door den heer baron *van der Goes van Dirksland*, kamerheer van Z. K. H. prins *Frederik der Nederlanden*.

Ook de minister van binnenlandsche zaken, de heer *Heemstra*, zou naar de geruchten willen, zijn ontslag ingediend hebben.

Als dit waar is, zal het kabinet, niettegenstaande het ministerie meende bijeen te moeten blijven, toch voor een groot deel vernieuwd worden.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Keizer Napoleon heeft, als een echte Proteus weder eene andere gedaante aangenomen. Na koning Frans gedurende eenige maanden met zijne vloot beschermd te hebben, zijn de vijandelijkheden tegen Gaëta op zijn aanzoek tot 19 Januarij gestaakt, ten einde in dien tusschentijd over de ontruiming der vesting te onderhandelen. Tevens werd den koning bekend gemaakt, dat het Fransche eskader, zoo de onderhandelingen vruchteloos mogten afloopen, den 19den uit de wateren van Gaëta zou vertrekken. Welnu — de onderhandelingen tot overgave hebben tot niets geleid en keizer Napoleon heeft aan zijn bedreiging gevolg gegeven. Zijne schepen hebben de reede van Gaëta verlaten en den 20sten wierp de Italiaansche vloot onder den admiraal Persano het anker voor de vesting, die door hem onmiddelijk in staat van blokkade werd verklaard. Volgens eene telegrafische dépêche, heeft hij de inwoners, die zich uit de stad mogten willen verwijderen, gedurende eenige uren daartoe gelegenheid gegeven en zou het bombardement der vesting den 21sten beginnen.

Men beweert, dat het besluit der Fransche regering om hare vloot niet langer voor Gaëta te laten, op de drie volgende gronden rust: de verbindtenissen door Frankrijk tegenover Engeland aangegaan; de opstand in de Abruzzen, die door koning Frans zou worden aangestookt en eindelijk het heerschen van de typhus onder het garnizoen der vesting.

Officieus heeft de keizer door den *Moniteur* als reden laten opgeven, dat hij eigenlijk zijn eskader naar Gaëta gezonden had om een bewijs van sympathie te geven aan een vorst, die zoo zwaar beproefd wordt. Z. M., getrouw aan zijn beginsel van noninterventie, was nooit voornemens een werkelijk aandeel aan den strijd te nemen. Duurde echter de demonstratie ten gunste des konings nog langer, dan zou zij van aard veranderen en eene materieele ondersteuning worden, eene aansporing tot verder verzet. Daarom moest die toestand eindelijk ophouden. Hij, de keizer, mag niet langer eene worsteling blijven aanzien, die alleen strekt om nog meer bloed te vergieten.

Hoe dit zij — de Italianen hebben nu vrije hand en weldra al de reeds zoo geteisterde vesting te gelijk van de zee- en van de landzijde bestookt worden. Zal Frans II de verdediging tot den laatsten man voortzetten, zoo als hij gezegd heeft, of zal hij de verstandigste partij kiezen en de vesting ontruimen? Het is te hopen, dat hij tot dit laatste besluiten moge. Niets kan hem thans langer eene wanhopige verdediging voort te zetten, want ook de smet van lafhartigheid, hem aangewreven, heeft hij ruimschoots uitgewischt.

Van ruim zooveel belang als de aftogt der Fransche vloot uit de wateren van Gaëta, is, dat de Sardinische regering hare staatkunde ten opzigte van Venetie schijnt te willen wijzigen. Men kan namelijk uit alles opmaken, dat de heer de Cavour een oorlog met Oostenrijk wegens Venetie, op dit oogenblik ontijdig acht en dien tot een meer gelegen tijdstip wil uitstellen. Zoo zeide de *Opinione* in haar nommer van den 13den Januarij: „De oorlogspartij is het met ons in beginsel eens; zij erkent met ons koning Victor Emanuel als het hoofd van Italie. Doch de daden mogen met deze erkenning niet in tegenspraak zijn. Victor Emanuel is koning van Italie, en als koning heeft alleen hij regt, om oorlog te verklaren. Het zou eene ongerijmdheid zijn, gehoorzaamheid aan het hoofd der natie te beloven en zich vervolgens in zijne plaats te dringen, oorlog te richten en de natie bloot te stellen aan gevaren, welke de koning wil verhoeden. Men late zich door die tegenstrijdigheden niet in dwaling brengen. Het heeft weinig moeite gekost Sicilie en Napels van de dwingelandij der Bourbons te verlossen; doch dit geeft ons geen regt om te onderstellen, dat het even gemakkelijk zijn zou Venetie te veroveren. Zoo de expeditie in Sicilie iets bewijst, dan is het alleen dat de aldaar gebezigde middelen niet met vrucht tegen Oostenrijk aan te wenden zijn. De vermoeijenis en de inspanning, welke voor Gaëta aan onze soldaten moeten worden gevergd, geven een denkbeeld van hetgeen wij onder de muren van Venetie en Mantua zouden hebben door te staan. De hindernissen, welke wij in de Oostenrijksche vestingen ontmoeten, zijn niet onoverkomelijk voor eene eendragtige natie, welke gezind is goed en bloed op te offeren om ze weg te ruimen; doch wij moeten ons niet vleien met den waan, dat de komst van eenige bataillons vrijwilligers genoeg zou zijn om de Oostenrijkers op de vlugt te drijven en de muren hunner vestingen te doen omstorten. De middelen behooren in evenredigheid met de moeijelijkheden en met de magt der natie te staan. Zoo lang wij niet vereenigd zijn, zou elke poging uiterst gevaarlijk wezen. Degenen, welke in het aanstaande voorjaar oorlog willen hebben, zouden hunne hoop op eenen goeden uitslag alleen op de geestdrift en de dapperheid van irregulier krijgsvolk moeten vestigen. Dat is de eenige grond waarop zij kunnen steunen, wanneer zij trachten de natie dwang aan te doen, en haar tegen haren wil in oorlog te wikkelen. Wij vertrouwen dat die bedenkingen aan de kiezers, bij het vervullen van hunnen pligt, voor den geest zullen staan. Ons ministerie zal voorzeker niet vergeten dat het voor al wat er voorvallen mogt, verantwoordelijk zal worden gesteld. Van de ministers zal daarvoor door Italie en door Europa rekenschap worden gevorderd."

Het ministerie begrijpt dus zeer goed, dat zoo Garibaldi in het voorjaar de gewaagde onderneming op Venetie begint, het land welligt een oorlog met ongelijke kansen zal moeten voeren en wel eens zou kunnen verliezen wat met zooveel moeite verkregen is. Men wendt dus pogingen aan om den volksman dit te doen inzien. De Hongaarsche generaal Turr, die zich eenigen tijd te Turin heeft opgehouden en door het ministerie deszelfs inzigten gewonnen is, heeft zich naar Caprera begeven, ten einde hem te bewegen af te zien van zijn voornemen, om in de maand Maart tegen Venetie op te rukken. Het is te hopen dat zijn raad ingang moge vinden, want als hij die expeditie *wil* ondernemen, zou niemand hem kunnen beletten.

Overigens duurt de reactionnaire beweging in de Abruzzen voort, en vereischt bestendig eene vrij aanzienlijke troepenmagt, om de revolterende boeren in bedwang te houden.

Op Sicilie is de rust hersteld, sedert de heeren la Farina en Cordova van daar verwijderd zijn. Beiden hadden zich door een al te dictatoriaal bestuur gehaat gemaakt.

De prins van Carrignan is den 12den dezer te Napels aangekomen. Het heeft de aandacht getrokken, dat hij door de Engelsche schepen op de reede werd gesalueerd. Eene uitmuntende ontvangst viel hem te beurt. Den 14den heeft de prins eene proclamatie uitgevaardigd, waarin hij verklaart gekomen te zijn, om het werk der eenheid van Italie te bevorderen. De prins heeft tot leden van den raad van stadhouderschap benoemd: Liboria Romano, binnenlandsche zaken; d'Aosa, justitie; Spaventa, policie; Laterza, financien; Mancini, eeredienst; Imbranie, onderwijs; Oberti, openbare werken. Er is tevens eene financieele commissie ingesteld onder voorzitterschap van den heer Mannu.

De boven bedoelde wijziging in de Sardinische staatkunde vereenigd met de overweging, dat geen enkele van de mogendheden belang bij een oorlog heeft, Oostenrijk dien om goede redenen zooveel mogelijk vermijden *moet*, is oorzaak, dat sedert eenige dagen Parijs een optimistische rigting de bovenhand heeft gekregen, waaraan zelfs de dreigende houding, welke Pruissen in de laatste dagen tegenover Denemarken heeft aangenomen, géen afbreuk heeft kunnen doen. Het tusschen Denemarken en den Duit. bond sinds lang aanhangige geschil over de Sleeswijk-Holsteinsche aangelegenheid is namelijk in den laatsten tijd weder op den voorgrond getreden. Bij den Duitschen bondsdag is een voorstel in overweging, strekkende om aan de eischen, welke de bond in het belang der Duitsche bevolking dier gewesten gesteld heeft, door executive maatregelen kracht bij te zetten en de koning van Pruissen heeft in de troonrede, waarmede hij de kamers geopend heeft, nog meer echter in eene aanspraak aan eenige hoofdofficieren te Berlijn, vooruitzigt op maatregelen van dien aard gegeven. Denemarken van zijne zijde rust zich toe, om de eisschen van den bond op nieuw gewapenderhand te wederstaan. Intusschen tracht de Engelsche regering beide partijen tot inschikkelijkheid te bewegen en daardoor botsingen te verhoeden; tot dusver echter nog met weinig vooruitzigt op een goed gevolg. Het is namelijk hoogst waarschijnlijk, dat de Gothasche partij ditmaal weder in de Pruissische tweede kamer de meerderheid zal hebben en het is die partij, welke eischt dat Pruissen zich van de suprematie in Duitschland meester make en in Keurhessen en Holstein, des noods gewapenderhand het regt handhaven zal. Daarbij komt, dat in Saksen en Wurtemburg eene partij bestaat, die gaarne zien zou, dat Pruissen Denemarken den handschoen toewierp. Keizer Napoleon zal zich — zoo men zegt — niet tegen eene executie in Holstein verzetten.

Wat overigens de troonrede des konings van Pruissen betreft — die is vrij conservatief uitgevallen. Hij spreekt daarin van een geest van revolutie, die bedwongen moet worden en geeft de hoop te kennen, dat Pruissen de eendragt, de kracht en de roem van het voorgeslacht niet zal verloochenen. Aan den anderen kant verzekert de koning, dat hij vast zal houden aan het beginsel, dat hij bij de aanvaarding van het regentschap vooropgesteld heeft en het bewijs, dat het hem daarmede ernst was, is zijne verklaring, dat de wetten die in het afgeloopen jaar door de tegenwerking van de eerste kamer zijn gevallen, dit jaar op nieuw zullen worden ter tafel gebragt.

In Oostenrijk blijft de gezigteinder nog altijd donker. Wel schijnt de keizer den weg der hervorming op te willen, maar zoo lang graaf Rechberg aan het hoofd blijft, is geen grondige verbetering te wachten. En toch is hervorming zoo dringend noodig! De financien zijn in een deerniswaardigen toestand, Hongarije verzet zich openlijk en de ontevredenheid neemt overal toe. Als een bewijs hoe het in Hongarije gesteld is, diene dat de algemeene rijks-ontvanger steeds blijft weigeren, de ontvangen gelden in de Oostenrijksche schatkist te storten, dat de comitaten alle bevelen van hoogerhand ter zijde leggen en dat zelfs de regtspleging er zoo goed als gestremd is.

Daar de termijn der Fransche en Engelsche expeditie in Syrië afgeloopen is, wil Engeland zijne troepen uit dit land terug ontbieden, hetgeen tegen de bedoeling van Frankrijk is, dat daar vasten voet schijnt te willen houden en een bestuur wil vestigen met Abd-el-Kader aan het hoofd. Aan Fuad pacha moet men de eer geven, dat hij zonder aanzien des persoons straft al de zulken, die aan den moord der Christenen deel hebben gehad.

Naar men verneemt heeft de Russische regering voor eenige dagen aan den heer de Thouvenel eene nieuwe nota doen toekomen betreffende den betreurenswaardigen toestand der Christenen in het Ottomanische rijk in het algemeen. Die nota moet zeer krachtig zijn en op de voorziening aandringen als iets van gebiedenden aard. Overigens verneemt men ook thans dat de Fransche regering, ten aanzien der Oostersche aangelegenheden de zienswijze van Rusland al meer en meer deelt. In verband hiermede is te St. Petersburg eene brochure verschenen, waarvan slechts zeer weinig exemplaren gedrukt zijn en welke, naar men zegt, op last van het Russische gouvernement geschreven is. Die brochure, getiteld: *les Alliances de la Russie*, handelt over de betrekkingen tusschen Rusland en de verschillende mogendheden van Europa, om tot de conclusie te komen, dat eene alliantie met Frankrijk, uit een staatkundig en commercieel oogpunt, het wenschelijkste is.

NEDERLAND.
Rotterdam, 22 Januarij.

WATERSNOOD.

Het water, de geduchte vijand, die ons vaderland menigmaal sterk heeft geteisterd, die, hoe ook met bekwaamheid en volharding bestreden, even onverbiddelijk als onverwinnelijk is, heeft ons op nieuw geducht zijn overmagt doen gevoelen.

De groote sneeuwmassa, in de laatste vier weken over een groot gedeelte van Europa gevallen, vormde in onze rivieren eene groote hoeveelheid grondijs; daardoor waren de Rijn, Maas en Waal wel niet letterlijk verstopt, maar de geregelde afstrooming van het water werd er zeer door belemmerd en de waterspiegel ontzagchelijk voorhoogd.

Het gevaar hierdoor ontstaan, werd vermeerderd door de groote contrasten in de weersgesteldheid, waarvan wij reeds melding hebben gemaakt. Het dooiweder voerde ons den eenen dag veel water toe en deed de rivieren op nieuw zwellen, terwijl de vorst den anderen dag het watervlak met ijs bevloerde of met dikke ijsschollen overdekte. Met grooten angst zag men allerwege het water klimmen en de ijsschollen op elkander schuiven. Eindelijk bereikte het de kruinen der dijken; een uur nog en het zou op ontelbare plaatsen over de laatsten heenloopen. Naarmate echter het gevaar klom, had men, door duizende mannen, uit alle standen, zoo ver ons stoomgebied zich uitstrekt, de dijken met kistingen opgehoogd; rijk en arm arbeidde dag en nacht en op vele plaatsen smaakte men de voldoening, den gevaarlijke vijand met vrucht te bestrijden.

Niet overal was men zoo gelukkig. Op de hoogte van *Brakel* klom het water hooger dan den hoogst bekenden vloed in deze eeuw. Het vloeide over de kistingen, welke door de zware ijsschotsen als nietswaardige belemmeringen werden op zijde geworpen en over ruim 200 ellen lengte spoelde vervolgens de dijk weg.

Nog in ons vorig nommer konden wij van dezen doorbraak, welke in den morgen van den 5den plaats had, berigt geven. De hoop, dat die tijdingen overdreven mogten bevonden worden, heeft zich niet bevestigd.

De taal heeft geen woorden, om de gevolge van deze ramp te schetsen. De rivier schoot met zooveel geweld naar binnen, dat de nabij den dijk gelegen huizen het onderste boven, en eenigen door de wieling van water en ijs op den dijk geschoven werden.

Al spoedig was het land tusschen *Brakel* (aan de Waal), en *Poederoijen* (aan de Maas), het *Munnikkenland* genaamd, gevuld en stortte het water van de Waal zich, over land en dorpen en dijken heen, met een voet val in de Maas. Waar zijn de bewoners dier dorpen? Velen zijn naar *Gorinchem*, anderen naar *Loevestein* of op hooger gelegen plaatsen gevlugt; maar groot is het getal dergenen, die door het water verrast, op de zolders hunner woningen of op de daken, (die akelig boven het groote watervlok uitsteken) het lijf hebben geborgen, hun have en goed aan het water ten prooi latende. Men snelde van elders te hulp, men wilde hen redden die ongelukkigen, die aan de woede des waters ontsnapt waren, om op eene andere nog smartelijker wijze den dood in de armen te snellen; men wilde hen redden met schuiten en booten; maar het ijs stelde hierin vaak onoverkomelijke belemmeringen in den weg. Men had uren noodig om enkele kabellengten vooruit te komen. Wonderen van moed en opofferende menschlievendheid werden vergeefsch ten toon gespreid. Wat die menschen, die daar van alle gemeenschap afgesneden waren, zonder voedsel, zonder dekking, zonder verwarming, bij zulk een felle toen aanhoudende vorst, en met den dood voor oogen uitgestaan hebben, dat wagen wij niet te omschrijven.

En toch was dit nog slechts het begin der rampen, die in de naaste toekomst ons te wachten stonden. De Waal bleef, niettegenstaande de doorbraak, wassen. Het scheen dat of de *Tieler-* of de *Bommelerwaard* eene prooi van het meer en meer dreigend element worden moest. En werkelijk, ten spijt van alle mogelijke krachts-inspanning is de Waaldijk den 7den Jan. op de hoogte van *Zuichilem* bezweken. De *Tielerwaard* was alzoo voor het oogenlik gered, maar de *Bommelerwaard* overstroomde met een geweld, dat ieder die het zag de haren te berge rezen. De korenmolen en de huizen in de nabijheid bezweken dadelijk, door de vereenigde en ontembare kracht van water en ijs. De zoogenaamde Meidijk, die nog een deel van den Waard beschermde, tegen den aandrang van zulk een vloed niet bestand, bezweek insgelijks en de bloeijende landstreek tusschen Maas en Waal, waar 21 nette dorpen hunne torens verhieven en 19,000 inwoners hunne 15,800 bunders land bebouwden, werd door de golven verzwolgen.

Naarmate het water zich met snelheid in de nieuwe uitgestrekte bedding eene weg baande, vlugtten natuurlijk de talrijke bewoners der dorpen. Sommigen zochten hooger gelegen plaatsen, terwijl anderen weder op de zolders en daken hunner woningen den dood zochten te ontwijken. Eenigen lieten hun vee, dat niet te redden was, aan het lot over (de runderen verdronken dan ook bij honderden) terwijl anderen het aan den dijk bragten, waar het tot aan den buik in het ijs stond te bevriezen. De geheele uitgestrektheid der dijken langs *Brakel, Aalst, Zuichilem, Nieuwaal, Gammeren, Harwijnen, Rossem, Bruchem, Driel, Ammerzoden, Hedel, Delwijnen*, enz. leverde een tooneel op van verwaring en verwoesting, van droefheid en elende, dat zonder overdrijving schrikbarend moet genoemd worden. Wat door het water was gespaard, viel het ijs ten prooi en wat aan beiden ontweldigd was, werd door de felle vorst onbruikbaar gemaakt. De kwik daalde in deze dagen tot 8o. en werd op enkele plaatsen zelfs beneden 0o. Farenheit waargenomen. De mannen waren uitgeput van den arbeid, dag en nacht, bijna zonder voedsel; de vrouwen verkleumd, de kinderen schreijende; het vee, aan de koude niet gewoon, stond te bevriezen en menig een die de vrucht van geheel zijn arbeidzaam leven door de schotsen zag vernietigen, stond als versteend! Duizenden waren naar *Bommel, 's Bosch, Heusden, Woudrichem* of *Gorinchem*, gevlugt en in al die steden wemelde het van zoodanige ongelukkigen. Forten, kazernes, kerken, scholen en andere gebouwen boden slechts een gedeelte eene schuilplaats aan.

Intusschen was de nood niet geweken. De van het water, door de doorbraak te weeg gebragt, was slechts uitstel. *Gorinchem, Bommel en Tiel* waren in gevaar en zij die daar geborgen en nauwelijks den dood ontkomen waren, werden op nieuw bedreigt. Te *Bommel* en *Tiel* had men de poorten afgedamd en daarvoor stond 5 à 6 voet water. Die dammen werden met de meest mogelijke zorg bewaakt; te *Zalt-Bommel*, dat geheel in een dijk ligt, was het gevaar het grootst. Niets werd gespaard, om de dijken te hoogen en de dammen te versterken; desniettemin hadden de meeste inwoners, waaronder velen die reeds vlugtelingen ten hunnen laste hadden, de bovenwoningen betrokken, terwijl anderen zelfs de stad verlieten. De gevlugte vrouwen en kinderen, die nog geen onderkomen hadden kunnen vinden, zwierven rond, aan den grootsten angst ten prooi, terwijl de mannen hunnen arm leenden, om op de dijken aan de noodkeeringen te arbeiden. Het sterk vriezend weder kwam hen

daarbij te hulp, want alles wat vochtig was kreeg door de vorst dadelijk vastheid. En zoo mogt het dan ook gelukken *Zalt-Bommel* voor eene overstrooming te behoeden. Maar *Bommel* had nog met een ander bezwaar te strijden namelijk het zoogenaamde kwelwater. In de lage gedeelten der stad drong het uit den grond op, zoodat men die buurten moest afdammen om de hoogere gedeelten droog te houden. Te *Tiel* waar het gevaar mede zeer groot was, arbeidde men met hetzelfde gunstige gevolg. Te *Gorinchem* had men minder te vreezen ofschoon ook daar nog kistingen aangebragt waren.

Hooger de rivier op, boven *St. Andries*, te *Wamel* en *Dreumel*, aan de Waal, en te *Empel* en *Herpen*, aan de Maas, liepen mede de dijken over en moest een groot deel der inwoners naar elders de wijk nemen. De Maas rigtte wijders dieper in *Noord-Brabant* vele verwoestingen aan. Door het breken of overloopen der binnendijken, het springen van sluizen en meer dergelijke rampen, die de kleinere rivieren buiten hare oevers dreven, hadden zelfs de gemeenten *den Dungen St. Michiels-gestel* en omliggende dorpen veel van het water te lijden. Zelfs een groot gedeelte van *'s Hertogenbosch*, waar zooveel ongelukkigen geborgeen waren, stond ten deele onder water. Om een flaauw denkbeeld der rampen te krijgen, moet men weten, dat het water nu van Maas en Waal te gader, over alles heen, zich tusschen Alem en de Blaauwe Sluis aan de Moerdijk ontlastte.

De slotsom is, dat men nog met geene mogelijkheid het getal dorpen kan opgeven, dat aan zijne bewoners geen schuilplaats meer biedt.

Het hart krimpt ineen bij het vernemen der jammeren, waarmede de couranten dagelijks zijn opgevuld. Dat duizenden in den droevigen toestand hun huis en haard moesten verlaten en niets van alles wat zij bezaten meer over hadden dan de kleederen die zij aan het ligchaam droegen, dat laat zich beseffen. Maar, de zieken de kraamvrouwen, de grijsaards, waar bleven die? Wat werd er van hen (en hun getal was enorm), die op de daken en zolders het ligchaam hadden geborgen, maar aan gebrek en aan de nijpendste koude waren blootgesteld? Niemand kan op deze vragen nog een voldoend antwoord geven. Men verhaalt van eene vrouw die *aan den dijk* van tweelingen verloste en van eene andere vrouw, die, eerst voor drie dagen bevallen, zich het leven redde, door tot den hals door het water te waden. Men verhaalt van een grijsaard van 96 jaren, die in het huis waarin hij geboren werd ook wilde sterven en die men met zacht geweld heeft moeten vervoeren; van vrouwen die hunne zuigelingen op het bloote ligchaam gebonden hadden om ze voor bevriezen te behoeden en van mannen die zes uren met het ijs worstelden, om met vrouw en kinderen een droog plekje te bereiken. De communicatie was natuurlijk gestremd, een onoverzienbare en diepe watermassa scheidde velen der ongelukkigen van de plaats van waar zij hulp verbeidden.

Wat echter de ellende vreeselijk vermeerderde, de felle vorst, was tevens het middel ter redding. Binnen tweemaal 24 uren was de ontzettend groote meer met ijs bevloerd.

Met den spoed van het menschenlievend hart, dat geen nadenken gedoogt, waren te *Gorimchem* zoowel als te *Bommel* dadelijk wakkere schippersgasten op hunne vlugge schaatsen en met booten, opsleden geplaatst en waarin alles was gepakt, wat de sterk opgewekte liefdadigheid aan voedsel en deksel in der haast kon bijeen brengen, snelden zij de meer op om aan de dak- en zoldervensters, die zij bereiken konden, voedsel en lafenis uit te reiken en zieken of zwakken mede te voeren. Met hoeveel gevaren die togten gepaard gingen, zij werden evenwel herhaald, tot het ijs sterker was geworden en het vervoer beter werd georganiseerd. Het water dat nu vallende was, had ook voor het oogenblik de ongerustheid verminderd zoodat op de plaats zelve aan de noodlijdenden meer aandacht kon worden gewijd. Door uit het dakvenster op het ijs te stappen als of het den vasten bodem was, ontkwam menigeen aan zijn droevig lot.

Na van zoo vele ellende te hebben gesproken, na eene zwakke poging te hebben gewaagd, om een denkbeeld te geven van de rampen die ons omringen, is het eene voldoening ook te kunnen stilstaan bij de pogingen die aangewend worden om de slagtoffers te hulp te komen. De ramp te *Brakel* was geen volle 24 uren oud, of er waren reeds sommen gelds bijeengebragt en naar *Gorinchem* overgemaakt. Sedert hebben zich in bijna alle steden van ons land commissien gevormd om liefdegiften in ontvangst te nemen. In *Amsterdam* beloopt het ingezamelde bedrag reeds meer dan *f* 63,000, te *Rotterdam* ruim *f* 27,000, te *'s Hage f* 30,000, te *Utrecht f* 22,000, te *Groningen f* 9,000, te *Dordrecht f* 5000, te *Leiden f* 4000 enz., enz. Zelfs uit kleine plaatsen als *Meppel*, *Alkmaar* en *Breda* worden nog duizenden gegeven. De uitgever van dit blad, had binnen eenige dagen na den ramp meer dan *f* 7000, die van het *Handelsblad* ruim *f* 4000, die van de *Amsterdamsche Courant f* 3700, voor de noodlijdenden ontvangen. Meest alle tooneel-, muziek-, zang-, letterkundige en andere gezelschappen, geven ten behoeve der ongelukkigen voorstellingen, concerten of huishoudelijke uitvoeringen, vele militairen staan een dag traktement af, dienstboden, kinderen, ja, zelfs uit de gevangenis werd een penningske aangedragen, terwijl daar waar geene commissien kunnen gevormd worden, de gemeente besturen zich met het doen van algemeene collecten belasten. Z. M. de koning, die dadelijk *f* 1000 beschikbaarstelde, heeft de militaire bakkerijen belast om voor de noodlijdenden brood te bakken, dat thans door den beschikbaar gestelden transporttrein bij honderde ponden, naar *Bommel*, *Gorinchem* en elders wordt vervoerd. Vele duizende guldens, kleeding-, ligging-, en dekkingsstukken en voorwerpen van allerlei aard, worden aangebragt, terwijl in de plaatsen waar de ongelukkigen bijeen zijn, zich almede commissien hebben gevormd, om eene behoorlijke verzorging en eene billijke uitreiking der liefdegiften te verzekeren. Rijk en arm tracht het zijne bij te dragen, om de schrikbarende gevolgen van de kolossale rampen zooveel mogelijk te verzachten. In het buitenland blijft men niet achter met de bewijzen, dat de noodkreet van onze zwaar bezochte landgenooten ook daar een genegen oor heeft gevonden. Vooral in Belgie toont men eene deelneming in onze rampen, die hier een aangenamen indruk teweeg brengt. In Brussel worden des avonds in de koffijhuizen collecten gehouden en vele duizende franken zijn reeds overgemaakt. Antwerpen echter overtreft allen. Al de dagbladen moedigen de bevolking aan om van hare deelneming in onze rampen te doen blijken en doen dat met een voortreffelijk gevolg.

Hoe sterk echter het medelijken ook is, hoezeer de liefdadigheid is opgewekt, de verliezen en behoeften zijn zoo groot, dat men niet kan verwachten, dat daarin voldoende zal voorzien worden. En ware dit al het geval, wat staat ons nog te wachten? Er heeft zich in onze rivieren zoodanige ijsmassa verzameld, dat naar het gevoelen van deskundigen, aan geene opruiming zonder nieuwe verwoestingen kan gedacht worden. Van wege het gouvernement is het korps mineurs en sappeurs op de bedreigde punten gestationeerd, om de afstrooming van het water door opruiming van het ijs te bevorderen. Men vernecmt dat dit met goed gevolg wordt voortgezet, niettegenstaande de ijskorst op eene dikte van 4 palmen en het sneeuwijs daaronder op eene dikte van tusschen twee en drie Ned. ellen is waargenomen. In verschillende gemeenten, en o. a. in deze stad, worden openbare gebouwen gereed gemaakt, om bij onverhoopte nieuwe rampen de ongelukkigen te kunnen bergen.

Het gevreesde dooiweder is, den 17den Januarij ingevallen en duurt met eene thermometer van tusschen 35° en 40° F. voort. Het ijs zit overal nog onbewegelijk. Of wij er van verlost zullen worden zonder ongelukken, dan wel of nieuwe beproevingen ons wachten moet de tijd leeren.

— De Overland-post, loopende tot 29 November, is den 12e. Januarij hier te lande aangekomen.

— Terwijl de weersgesteldheid eenige deelen van ons vaderland in rouw en droefheid dompelde, gaf zij in anderen ruime stof tot vermaak en uitspanning. De sledevaarten werden, vooral in Zeeland en Zuidholland hoe langer hoe grooter en fraaijer. Het was niet genoeg, dat men in Overvlakkee, in de omstreken van Goedereede, in het Brielsche Land, enz., met 20 en 40 arresleden achter elkander reed, muziek medevoerde en des avonds den weg door flambouwen liet verlichten, in Zeeland ging men een stap verder en bragt een tot slede ingerigte barkas op de baan, waarin 50 heeren en dames gezeten waren, met 10 paarden bespannen. In Friesland, Groningen, Overijssel en Noordholland waren de hardrijderijen op schaatsen aan de orde van den dag. Men liet niets onbeproefd, om daarin variatie te brengen. Men gaf wedstrijden tusschen mannen en vrouwen afzonderlijk en te zamen en hetzelfde met knapen en meisjes. Den 16den o. a. had te Leeuwarden eene zeer eigenaardige ijsvermakelijkheid plaats, namelijk eene hardrijderij op schaatsen door mannen, die allen gecostumeerd waren. Zeer vreemde vertooningen zag men daarbij, en vele geschiedkundige personen werden voorgesteld, zoo als Napoleon I, die bijna den ganschen dag, ook op het ijs, te paard was gezeten; voorts Poniatowski, Mehemed-Ali, lord Palmerston, Ibrahim-Pacha, Ali Pacha, Victor Emanuel, Garibaldi enz. Het was hier eigenlijk meer te doen om een vrolijken dag te hebben, dan wel om de belangrijkheid van de prijzen. Door muziek voorafgegaan, trok de bonte stoet vóór en na de rijderij en in de pauze de voornaamste gedeelten der stad door, waarbij het niet aan allerhande grappen en grollen ontbrak, evenmin als op de baan, waarop zich zeer velen verlustigden. 's Avonds werd weder op dezelfde wijze een optogt bij fakkellicht en met Belgaalsch vuur door de stad gehouden, ouder den toevloed eener steeds aangroeiende menigte volks. De opbrengst van de toegangbilletten tot de baan, werd na aftrek van eenige onvermijdelijke onkosten, aan de noodlijdenden door den watersnood in ons vaderland uitgekeerd. De Maas voor deze stad vertoonde een uitgestrekt spiegelgladde ijsvlakte, die al spoedig door duizende schaatsrijders in alle rigtingen werd bereden. Men verwachtte de bekende *kermis op de Maas* en er waren reeds meer dan honderd tenten en ook eene restauratie opgeslagen. Het dooiweder, den 17den ingevallen, heeft dat natuurlijk verijdeld.

— Wij kunnen met genoegen berigten, dat H. M. de koningin hersteld is.

Z. M. de koning heeft twee van HD. adjudanten naar Gelderland en Noordbrabant gezonden, om zich persoonlijk van den toestand der watersnoodlijdenden te vergewissen en aan Z. M. vervolgens een breed rapport uit te brengen.

— Ten vervolge op vroegere mededeelingen omtrent hetgeen er van de brievenmaal, voor Nederlandsch Indie uit Europa verzonden in de tweede helft van April ll., en zich bevindende aan boord van de verongelukte stoompakketboot *Malabar* heeft kunnen worden gered, wordt door de *Staats-Courant* ter algemeene kennis gebragt dat volgens nader berigt uit Batavia ontvangen, aldaar op den 20sten November ll., van Singapoera is aangebragt eene kist inhoudende eene groote hoeveelheid, bijna drie vierde gedeelte uitmakende van het gezamenlijk getal brieven, die zich aan boord van de zoo even gemelde pakketboot bevonden benevens eenige gedrukte stukken, alle in min of meer beschadigden toestand, hetgeen zooveel mogelijk is hersteld, vóór dat de brieven van die daarvoor vatbaar waren, aan de geadresseerden zijn uitgereikt, of naar de plaats van verdere bestemming verzonden. Onder hetgeen echter tot dus verre te regt gekomen is, bevond zich niet een enkele aangeteekende brief, zoodat deze steeds moeten worden geacht te zijn verloren gegaan, ofschoon er bij het afgaan der jongste berigten ter plaatse, van het ongeluk nog voortdurend pogingen werden aangewend, om, ware het mogelijk, met behulp van duikertoestellen nog iets meer te bergen.

FRANKRIJK.

In onze politieke kringen is men het nu over het algemeen nagenoeg eens, dat keizer Napoleon, koning Victor Emanuel, graaf Cavour en Garibaldi met de hoofden der revolutie in Europa daarin overeenstemmen, dat Venetie geen uitgangspunt tot een aanval op Oostenrijk behoort te zijn, maar dat er eene beweging moet uitgaan van Hongarije, de Slavonische gewesten en de Donau-landen, welke beweging alsdan moet zamenwerken met eene insurrectie onder de Christelijke bevolking van Turkije. Zoowel de Sardinische als Napoleontische agenten zijn thans ijverig bezig met de organisatie van de daartoe strekkende plannen, waarin Griekenland als medewerkend deelgenoot zal worden betrokken. Hieruit laat het zich dan ook gereedelijk begrijpen, waarom de vice-admiraal Laronsière le Noury bevel heeft ontvangen om onmiddelijk met zijn eskader naar den Piraeus onder zeil te gaan. Hij heeft een paar dagen geleden daartoe eene langdurige conferentie met den keizer gehad.

Overigens heerscht te Parijs zoowel in de officieele kringen als in het algemeen bij het publiek, eene bepaaldelijk ongeruste stemming. Ieder die tot de meest vertrouwelijke kringen ten hove behoort, maakt sedert eenige dagen de opmerking, dat vooral de keizer zeer afgetrokken, zelfs blijkbaar somber gestemd is, even als doorgaans het geval is wanneer het er op aankomt om een hoogst belangrijk besluit te nemen.

Doch te Turin schijnt het op dit oogenblik hetzelfde geval te zijn. Blijkens eenige zeer vertrouwelijke correspondentien, die van daar zijn ingekomen, heerscht er inzonderheid bij de raadsleden der kroon eene zekere moedeloosheid, wegens den loop van zaken in Italie, en bestaat bij hen de vrees dat de schijnbare werkeloosheid van verschillende mogendheden ten opzigte daarvan slechts het resultaat is van het een of ander machiavelletisch plan, waardoor Piemont wel eens door een gevoeligen terugslag zou kunnen getroffen worden. De stemming bij die heeren is op dit oogenblik zóó, dat zij nu zelfs wanhopen aan het tot stand komen eener Italiaansche eenheid en dat zij een terugkeer tot het federatief stelsel niet voor onwaarschijnlijk houden. Alles te zamen genomen, kan men er dus gerust voor houden, dat zich tegen de politiek van graaf Cavour eene dubbele reactie vormt, namelijk zoowel van de zijde der behoudende partij, als die van Garibaldi.

ENGELAND.

— De maand Januarij heeft zich door eene strenge koude gekenmerkt, hoewel thans dooiweder is ingevallen. Aan ijsvermakelijkheden heeft het niet ontbroken. Ongelukkigerwijze heeft men door de veel gevallen sneeuw op verschillende spoorweglinien ongelukken te betreuren gehad. Als een gevolg van den strengen winter en het daardoor ontstaan gebrek aan werk voor de arbeidende klassen is de nood onder die klassen in de hoofdstad uitermate groot, vooral onder de werklieden van de docks, de metselaars, enz. De werkhuizen en andere armeninrigtingen worden als 't ware bestormd, doch die inrigtingen kunnen onmogelijk allen bevatten. Van daar ontevredenheid en misnoegen en honderden armen trekken de straten al bedelend door. In den avond van den 15den werden eenige bakkerswinkels in de nabijheid van Whitechapel door eene bende van 30 à 40 personen van al het zich daarin bevindende brood geplunderd. Den 16den 's avonds nam de zaak een dreigender aanzien en er werden zelfs gewelddadigheden gepleegd. In den namiddag hoe weet men niet, werd het bekend dat de dock-arbeiders voornemens waren in massa Whitechapel te bezoeken, zoodra het zou beginnen te schemeren en dat een aanval zou worden gedaan op al de magazijnen en winkels van eetwaren. Dientengevolge werden bijna al de winkels van het East-End gesloten, een voorzorg, welke bleek zeer noodig geweest te zijn. Want tusschen 7 en 9 ure verzamelden zich duizenden in de voornaamste straten en begaven zich in massa van straat tot straat. Op verscheidene bakkerswinkels en restaurartien werd een aanval gedaan en alles wat maar eetbaar was, weggenomen. Gelijk altijd bij dergelijke gelegenheden voegde zich een groot aantal dieven en ander gespuis bij deze menigte. De policie te paard van het district was ter plaatse, doch kon tegen zulk eene masse volks niets uitrigten.

— Uit Tiverpool wordt gemeld, dat een dierentemmer aldaar, Maccomo genaamd, bijna door een tijger is verscheurd of althans verminkt. Het dier had zijn linkerhand tusschen de tanden gegrepen en hield die vast. Maccomo echter plaatste met eene bewonderenswaardige tegenwoordigheid van geest, zijn regter knie op het kruis van den tijger, drukte diens kop tegen de tralien van het hok en hield met de regterhand de onderkaak van het dier zoo vastgeklemd, dat het niet kon doorbijten. Dit alles deed hij zoo kalm en bedaard, dat de toeschouwers meenden dat het tot de voorstelling behoorde; doch toen Maccomo een der oppassers toeriep: »Maak spoedig een ijzer gloeijend; het dier heeft mijn hand in zijn muil", toen zag elk het gevaarlijke van zijn toestand in. Verscheidene der toeschouwers spoedden zich weg en niet weinige van de dames vielen in flaauwte. Het duurde ongeveer vijf minuten eer een gloeijend ijzer bij de hand was; Maccomo hield het dier met alle kracht vast en niets op zijn gelaat verried de pijn, die hij leed. Eindelijk kwam het gloeijende ijzer en een oppasser drukte het tegen de bovenste rei tanden van den tijger, wiens rug zich onmiddelijke kromde, als had een elektrieke slag hem getroffen. Maccomo gaf het dier met een ijzeren stang een geweldigen slag op den kop, zoodat het brullend nederviel. Vervolgens zette Maccomo, in weerwil van zijne bloedende hand, zijne overige kunststukken met de andere dieren der menagerie voort.

DUITSCHLAND.

Den 7den dezer is het stoffelijk overschot van den overleden koning Frederik Wilhelm IV, in de Vredeskerk te Potsdam met veel staatsie ter aarde besteld.

Denzelfden dag verscheen er eene proclamatie van koning Wilhelm, gedagteekend 7 Jan. Zij draagt tot opschrift: *Aan mijn Volk.*

De proclamatie herinnert in den aanvang aan het zware lijden van en aan den algemeenen rouw om het verscheiden van den nu ontslapen koning, die uit vrije beweging het land instellingen heeft geschonken, in wier verdere ontwikkeling deszelfs hoop vervuld zou worden. Daarna luidt de proclamatie nagenoeg woordelijk aldus: De vorst, die zulk een groot werk wist te grondvesten, wiens onvergetelijk woord: »Ik en mijn huis, wij willen den Heer dienen," ook mijne ziel vervult, verdient een uitstekende plaats in de roemrijke rei der monarchen, die Pruissen groot gemaakt hebben, die Pruissen tot drager van den Duitschen geest maakten. Dit verheven erfgoed mijner voorvaderen, dat zij met rustelooze zorg, met al hunne krachten, met gevaar van hun leven gegrond en opgebouwd hebben, wil ik getrouw handhaven. Met trots zie ik mij door een zoo getrouw en dapper volk, door een zoo roemrijk leger omringd. Mijne hand zal de welvaart en het goed regt van allen, in alle standen der maatschappij beschermen, zij zal behoedend en bevorderend over dit rijke leven uitgestrekt zijn. Het is Pruissens bestemming niet alleen in het genot van gewonnen goederen te leven. In de inspanning van zijne verstandelijke en morele krachten, in den ernst en de opregtheid van zijnen godsdienstzin, in de vereeniging van gehoorzaamheid en vrijheid, in de versterking zijner weerbaarheid liggen de voorwaarden voor zijne magt; alleen daardoor kan het zijn rang onder de staten van Europa handhaven. Ik houd vast aan de traditien van mijn huis, wanneer ik den vaderlandschen geest mijnes volks tracht op te wekken en meer en meer te versterken. Ik wil het regt van den staat naar zijne geschiedkundige beteekenis bevestigen en ontwikkelen en de instellingen, welke koning Frederik Wilhelm IV in het leven riep, handhaven. Getrouw aan den eed, bij de aanvaarding van het regentschap afgelegd, zal ik de constitutie en de wetten des koningrijks beschermen. Moge het mij onder Gods genadigen bijstand gelukken, Pruissen tot nieuwe eer te brengen! Mijn pligten ten opzigte van dit land druischen niet in tegen die, welke ik tegenover Duitschland te vervullen heb. Als Duitsch Vorst is het mijn pligt Pruissen op dat standpunt sterk te maken, waarop het, op grond van zijne roemvolle geschiedenis en van de voortreffelijke ontwikkeling van zijne armee, onder de Duitsche staten staan moet.

»Het vertrouwen op de rust van Europa is geschokt. Ik zal trachten de zegeningen des vredes te behouden. Desniettemin kunnen gevaren voor Pruissen en Duitschland oprijzen. Moge alsdan die moed en dat vertrouwen op God, welke Pruissen in de tijden van zijne grootheid bezielden, zich in mij en mijn volk openbaren en mijne onderdanen mij op mijnen weg, met trouw, gehoorzaamheid en standvastigheid ter zijde staan! Dat Gods zegen ruste op de taak, welke zijn raadsbesluit mij opgedragen heeft."

Rotterdam, 23 Januarij.

De handelsbeweging van het jaar 1860, *hetwelk ter beschouwing voor ons ligt, hoewel voortdurend onder den drukkenden invloed van den nog steeds onzekeren staatkundigen toestand van Europa, was in het algemeen niet onbevredigend. — Ontdaan van groote speculatieve ondernemingen, waartoe de lust door den nu méér dan minder dreigende stand van zaken onderdrukt bleef, vertoont de handel van gezegd tijdvak in de meeste artikelen een geregeld verkeer, behoudens gewone fluctuatie van prijzen. De scheepvaart herstelde zich in het afgeloopen jaar eenigermate; daar de bevaren vrachten — schoon nog geene vergoeding voor de zware verliezen van de beiden vorigen jaren op leverende — evenwel den reeder een tamelijke winst afwierpen. Onze geldmarkt word noch door de financiele moeijelijkheden in Amerika, noch door de buitengewone verhooging der Disconto's in Engeland en Frankrijk geinfluenceerd; integendeel bleef geld gedurende het geheele jaar ruim, terwijl de bank het cijfer van het Disconto onveranderd kon laten op 3%.*

Gedrukt bij de Groot, Kolff & Co., Samarang.